

corrents de la literatura i l'aparició d'una política. Després d'aquesta breu introducció, segueix una ràpida biografia, acompanyada de la lectura d'alguns textos de N'Ixart de valor autobiogràfic. Llegeix també, en fer referència a les obres, fragments de crítica de N'Ixart i uns escrits inèdits de Narcís Oller que evocuen molt de prop la mort del seu parent i amic. En la part final de l'estudi, el comunicant examina la posició de N'Ixart en relació amb el catalanisme i en relació amb l'ús del català, i llegeix articles i cartes que reflecteixen les polèmiques d'aquell temps sobre aquest tema. Es refereix també a altres aspectes de l'ideari de N'Ixart i acaba amb una relació de les seves principals obres catalanes.

Intervenen el PRESIDENT (la Societat ha volgut commemorar, amb la sessió d'avui, el centenari de la naixença de l'autor estudiat) i els Srs. P. BOHIGAS, P. LLORET (recorda la relació d'En Rusiñol amb N'Ixart), A. GALÍ i F. DURAN I CAÑAMERAS (comenta aspectes de N'Ixart i de la seva època). — A.-M. BADIA I MARGARIT, Secretari.

24 maig 1952: Història. — Presideix el Sr. R. ARAMON I SERRA.

El PRESIDENT presenta un exemplar de la segona part de l'obra *Els diplomes carolíngis a Catalunya*, del Sr. Ramon d'Abadal i de Vinyals, editada recentment per l'Institut.

El Sr. EMILI VIGO I BÈNIA exposa les seves investigacions sobre *El Gran Comitè de Salut Pública i Catalunya*. Comença manifestant que, contra el que s'ha dit (Conard, Oliver, Ossorio), els projectes del Gran Comitè de Salut Pública respecte a Catalunya començaren a executar-se. Alludeix a la Memòria del general francès Dugoumier (1794) adreçada als catalans en el moment d'envair les tropes revolucionàries el nostre Principat. Parla també d'una adreça del Convencional rossellonès Llorenç Delcasso al Comitè revolucionari, en què s'insisteix sobre el mateix punt. Couthon, vocal del Comitè, escriu als representants dels Pirineus Orientals que li sembla millor una República catalana independent, que no pas l'anexió a la República francesa, en el qual cas caldria assegurar les fronteres naturals, i prendre, per tant, la Cerdanya espanyola i la Vall d'Aran; seria difícil, en canvi, que Catalunya pogués ésser conservada com a francesa, per tal com subsisteixen prejudicis i interessos localistes. Després de la derrota espanyola del Voló, el moment semblava arribat, però Dugoumier ajornà l'ofensiva. El comte de la Unió, generalíssim espanyol, es defensa davant Figueres, i restableix el sometent català. Mentrestant s'havia esdevingut el 9 Thermidor, i aviat començaren els sondeigs de Godoy per a la Pau de Basilea. El comunicant analitza el Pla Couthon. Cal practicar —deia aquest convencional— una política d'atracció a Catalunya, cercant precedents de la dependència francesa i valoritzant l'idioma català. Els emissaris d'abans serien reemplaçats pels apòstols de la Revolució. Milhaud i Soubrany, dos representants en missió, fan imprimir milers d'exemplars de la Constitució del Drets de l'Home i del discurs de Robespierre a la Convenció, a fi de llançar-los damunt els pobles catalans. Quant a la fe religiosa, n'asseguraven el respecte, per tal com França professa la religió de l'Ésser Suprem i el dogma de la immortalitat de l'ànima. És remarcable que les intencions d'alguns generals (Augereau) anaven més allà del que les realitats catalanes mostraven. «L'arbre de la llibertat», escrivia, «ha brotat a Barcelona». Però després d'una entrevista amb dos pagesos catalans, hom veié que havien preparat un parany on caigueren els soldats francesos.

Intervenen el SECRETARI (remarca l'eixalabrament d'Augereau i la seva manera simplista i fantasiosa de veure els catalans, la qual cosa repetirà el 1810), el Sr. F. SOLDEVILA i el PRESIDENT. — JOAN MERCADER, Secretari.

9 juny 1952: Sessió plenària. — Presideix el Sr. R. ARAMON I SERRA.

El PRESIDENT explica que la mort de l'insigne escriptor Josep PONS i Pagès, esdevinguda el dia 15 de febrer, ha obligat a canviar el caràcter d'una de les sessions del